

Bijlage

Bij kadernotitie 'De weg naar een integrale taalaanpak'

gemeente
NOORDOOSTPOLDER

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Voorafgaand	3
2. Achtergrond knelpunten	4
Knelpunt 1: Taalaanbieders zijn slecht vindbaar en regie op het aanbod ontbreekt.....	4
Knelpunt 2: Effectiviteit van informeel en non-formeel aanbod is niet inzichtelijk	4
Knelpunt 3: Risico op niet benutten leerpotentie kinderen van volwassenen met Nederlands als tweede taal.....	4
Knelpunt 4: Een blinde vlek voor laaggeletterdheid bij volwassenen met Nederlands als moedertaal	4
3. Doelgroep van onze taalaanpak.....	5
4. Achtergrond samenwerkingsverbanden.....	6
Taalaanbieders en onderwijs.....	6
Taalproblemen binnen zorg en welzijn	7
5. Achtergrond zorg & welzijn.....	7
6. Achtergrond monitoring	8
7. Achtergrond taal op de werkvloer.....	9
Taalproblemen op de werkvloer	9
8. Communicatie.....	10
9. Achtergrond financiën.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
10. Achtergrond laaggeletterdheid	13
Wat is laaggeletterdheid?	13
Welke rol heeft de gemeente?	13
11. Hoe ziet het huidige aanbod eruit?.....	15

1. Voorafgaand

Vanaf 2016 zijn we in Noordoostpolder bezig met het aanpakken van laaggeletterdheid. Dit is een lopend proces, waarin meerdere stappen zijn gezet gedurende de jaren. Dit proces is hieronder weergegeven:

1. Tijdens de raadsvergadering van 10 oktober 2016 is de motie Integraal taalbeleid en Taalplan aangenomen (motie 2016-10-10). In deze motie wordt het college opgeroepen om met een kaderstellend beleidsdocument te komen. Het college heeft daarop aangegeven dat zij eerst een taalaanpak wilde starten, dat voldoende beweging teweeg moet brengen en voldoende input, om tot dit taalbeleid te kunnen komen.
2. Op 19 november 2018 is een werkconferentie gehouden met de raadscommissie, taalvragers en andere stakeholders. Er is toen geconcludeerd dat er behoefte is aan meer regie vanuit de gemeente en één aanspreekpunt voor inwoners met taalvragen en doorverwijzers.
3. Er is een taalmakelaar aangesteld, met als opdracht om een onafhankelijk onderzoek te doen naar het taalaanbod in de gemeente Noordoostpolder. Haar onderzoek dient als input voor het op te stellen Taalplan.
4. Tijdens de raadsvergadering van 8 juli 2019 is motie 2019-07-14a aangenomen. De motie is een vervolg op de hierboven genoemde motie en roept het college op in het voorjaar van 2020 met een kaderstellend taaldocument te komen waarbij beoogd wordt om inclusie in de samenleving te realiseren en taal daarin leidend te laten zijn.
5. Het college heeft via het raadsmemo van 10 september 2019 een vervolgproces geschetst: "We werken graag toe naar een voldragen kaderstellend document dat zoveel mogelijk past bij onze lokale infrastructuur en waar ook de meest actuele wettelijke kaders in genoemd staan. We willen graag een gedegen document leveren en we zullen daarvoor de input van de Taalmakelaar nodig hebben om alle ontwikkelingen goed hierin te verwerken (...). Deze informatie is essentieel voor een goed Taalplan."
6. Op 29 september jl. is het rapport van de taalmakelaar 'Bouwstenen Taalbeleid gemeente Noordoostpolder' aangeboden aan de raad. Via de begeleidende raadsmemo heeft het college het vervolgproces geschetst.
7. Op 21 oktober jl. heeft een mini conferentie plaatsgevonden met taalaanbieders uit de provincie. Als resultaat hiervan hebben de taalpartners de wens geuit tot een Taalakkoord te komen. Er is een eerste concept van een taalakkoord geschreven. Op 12 november jl. is hier een vervolg aan gegeven.
8. De startnotitie 'Op weg naar een integraal kaderstellend taalbeleid' is 7 december jl. besproken in de commissie vergadering.
9. Op 14 januari jl. en 22 januari jl. hebben groepsgesprekken plaatsgevonden met een groep werkgevers en zorgprofessionals uit Noordoostpolder om hun kijk op het thema mee te nemen.
10. In de arbeidsmarktregio Flevoland is gewerkt aan een regio plan laaggeletterdheid. Dit is een vereiste vanuit het ministerie voor de financiering en verantwoording van de WEB. Een eerste conceptversie zal in februari a.s. gedeeld worden met de betrokken ambtenaren van de gemeenten. In maart of april zal het plan voorgelegd worden aan de wethouders van de betrokken gemeenten.

2. Achtergrond knelpunten

Het huidige aanbod binnen de gemeente Noordoostpolder voor het tegengaan van laaggeletterdheid kent een aantal belangrijke knelpunten die zijn gesignaleerd in de rapportage van Esther Schurink (Schurink-Mossel, 2020). Hieronder vatten we ze samen in vier knelpunten.

Knelpunt 1: Taalaanbieders zijn slecht vindbaar en regie op het aanbod ontbreekt

Schurink signaleert een gebrek aan maatwerk in het taalaanbod. Taalaanbieders zijn slecht vindbaar en er is een gebrek aan coördinatie op het taalaanbod. Het ontbreekt aan een doorlopende leerlijn en het is niet duidelijk wie hoofverantwoordelijk is.

Knelpunt 2: Effectiviteit van informeel en non-formeel aanbod is niet inzichtelijk

Bij het formele aanbod wordt een leerlijn gevolgd die leidt tot een kwalificatie. Hiermee is duidelijk zichtbaar wat de effectiviteit is van het aanbod. Dit is niet het geval bij het informele en non-formele aanbod. De effectiviteit hiervan is niet inzichtelijk.

Knelpunt 3: Risico op niet benutten leerpotentie kinderen van volwassenen met Nederlands als tweede taal

Schurink signaleert dat het arbeidsmigranten vaak ontbreekt aan motivatie om taallessen te volgen. Deels omdat de noodzaak van het volgen van lessen niet duidelijk is, maar ook omdat lessen niet aansluiten bij werktijden.

Gebrekkige taalvaardigheid bij arbeidsmigranten vormt een risico voor het perspectief van hun kinderen. Vaak worden deze kinderen ingezet als tolk voor hun ouders, waardoor ze betrokken worden bij volwassen zaken.

Kinderen en jongeren die als nieuwkomer naar Nederland komen moeten in een relatief kort traject in een schakelklas Nederlands leren. De kans is klein dat ze hiermee hun achterstand inlopen. Het uitstroomniveau van taal is vaak onvoldoende om te participeren in het reguliere onderwijs, waardoor de leerpotentie van deze kinderen en jongeren onvoldoende wordt benut.

Knelpunt 4: Een blinde vlek voor laaggeletterdheid bij volwassenen met Nederlands als moedertaal

De taalbehoefte van volwassenen die Nederlands als moedertaal hebben (NT1) wordt niet of nauwelijks gesignaleerd binnen het netwerk in de gemeente Noordoostpolder. Pas wanneer er problemen ontstaan zoals schulden of verlies van werk wordt dit zichtbaar. Er wordt ook niet of nauwelijks doorverwezen bij problemen op het gebied van NT1, ook omdat vaak niet duidelijk is waarnaartoe moet worden doorverwezen. Schurink noemt hierbij dat er -vooral nog- nauwelijks behoefte is aan taallessen bij deze groep. Veelal bestaat er wel een afhankelijkheid van het eigen netwerk. Wellicht speelt hierbij ook mee dat er een maatschappelijk stigma ligt op taalproblemen bij volwassenen met Nederlands als moedertaal.

De mensen uit deze groep geven aan dat zij het laaggeletterd zijn helemaal niet als een probleem ervaren. Dat neemt niet weg dat overheden dit wel als een maatschappelijk probleem ervaren. De vraag daarbij doemt op of we de problematiek niet meer problematiseren dan nodig is. Naast taal, worden minimale digitale vaardigheden als een gebrek ervaren, waarbij een behoefte aan ondersteuning bestaat.

3. Doelgroep van onze taalaanpak

De taalaanpak is specifiek bedoeld voor:

- de in Nederland geboren inwoners van Noordoostpolder die hun taalcarrière starten bij hun ouders, op de kinderopvang, op de basisschool en het voortgezet onderwijs en deze voortzetten in hun sociale- en werkomgeving. Het tegengaan van laaggeletterdheid is onderdeel van 'een leven lang leren' en een opdracht vanuit ons onderwijsachterstandenbeleid en Voor- en Vroegschoolse educatie;
- de ouders van deze kinderen. We erkennen het belang van ouderparticipatie en stimuleren om actief voor te lezen en Nederlands te spreken, zodat elke Noordoostpolder een zo groot mogelijke woordenschat heeft. Hierdoor zullen, blijkt uit onderzoek, kansen tijdens de schoolcarrière en op de arbeidsmarkt aanzienlijk toenemen. Ook ons onderwijsachterstand beleid en de voor- en vroegschoolse activiteiten dragen hier aan bij.;
- alle Noordoostpolders die door het stimuleren van hun digitale vaardigheden beter leren communiceren met bedrijven, overheden en hun sociale contacten en hiermee beter betrouwbaar en veilig informatie kunnen vinden en uitwisselen in onze digitaliserende maatschappij; en
- onze nieuwkomers die het inburgeringstraject doorlopen en daarna nog lang niet altijd voldoende Nederlands beheersen om een volwaardige rol te kunnen spelen in onze samenleving en hun werkomgeving.

Al deze groepen hebben specifieke behoeften en worden op verschillende manieren gevonden. Een alleenstaande ouder die beter wil communiceren met de juf of meester heeft andere behoeften dan een arbeidsmigrant die de taal wil leren om te kunnen (blijven) werken. We streven steeds naar vraaggericht maatwerk.

4. Achtergrond samenwerkingsverbanden

Samenwerking is essentieel om te komen tot een effectieve aanpak van laaggeletterdheid. Om dit te stimuleren ondersteunen we de wens van onze partners om te komen tot een taalakkoord. Deze wens is ontstaan vanuit gesprekken met onze partners, zoals ROC Friese Poort, Huis voor Taal NOP, Vrouwencentrum en FlevoMeerBibliotheek. De komende tijd worden ook Caleido, Aves, Vluchtelingenwerk, het praktijkonderwijs en werkgeversorganisaties bij deze gesprekken betrokken. De behoefte aan meer regie op het aanbod en beter samenwerking wordt onderschreven door de taalaanbieders binnen de gemeente en als gemeente Noordoostpolder sluiten we daar graag bij aan.

Naast deze stappen hebben Aves en FlevoMeer Bibliotheek het initiatief genomen tot een aanvalsplan om te bereiken dat alle kinderen in de Noordoostpolder voldoende geletterd de basisschool verlaten. Dit initiatief sluit aan bij de oproep van de Raad voor Cultuur en de Onderwijsraad om te komen tot een leesoffensief. Het college ondersteunt dit initiatief, maar vindt dat de verantwoordelijkheid voor de uitvoering bij de partners ligt. Het is een kerntaak van het onderwijs en van het bibliotheekwerk.

Daarnaast zijn we blij met het initiatief van het provinciale Bibliotheeknetwerk (BNF) om laaggeletterdheid in Flevoland effectief te bestrijden door uitvoering van het door de provincie bekostigde innovatieplan (zoals vastgelegd in de Nota Cultuurbeleid 2021-2024 ; Flevoland: ruimte voor cultuur). Zo zal provinciaal beleid ons lokale Taalbeleid versterken.

Met dit initiatief tot het komen tot een taalakkoord kunnen we gaan bouwen aan een coalitie om de laaggeletterdheid in de gemeente Noordoostpolder tegen te gaan. Daar waar regionale samenwerking de doelen van ons gemeentelijk taalbeleid bevordert trekken we samen op met onze buurgemeenten in Flevoland. Samen met hen leggen we dit vast in het Regioplan Laaggeletterdheid.

Taalaanbieders en onderwijs

In Noordoostpolder zijn er zowel formele als non-formele aanbieders. Zij bieden taallessen aan iedereen die dit nodig heeft. Van de NT2 doelgroep (Nederlands als tweede taal) vinden met name inburgeraars goed hun weg naar het taalaanbod. Na het verstrijken van de 600 uur verplichte lessen vanuit inburgering is de motivatie vaak minder. Arbeidsmigranten die voor bepaalde tijd naar Nederland komen, weten maar beperkt hun weg te vinden naar het taalaanbod.

De NT1 doelgroep (Nederlands als eerste taal) is moeilijk te bereiken en het aantal NT1 deelnemers is dan ook laag bij alle aanbieders. Er is veel schaamte om hulp te zoeken en er is slechts beperkt bekend dat ook mensen met lage reken- of digivaardigheden ondersteuning kunnen krijgen.

Tussen aanbieders werd er nog weinig samengewerkt, terwijl hier wel behoefte aan was. Daarom komen de aanbieders nu bijeen en onderstrepen ze met een taalakkoord het belang van intensieve samenwerking. Zij zien dit als een gezamenlijke opgave. Door deze samenwerking kan een warme overdacht, een centrale ingang en doorlopende leerlijn gewaarborgd worden.

Het knelt ook nog op motivatie van deelnemers. De NT2 groep komt wel makkelijk naar de aanbieder, maar vaak is deze ook weer snel vertrokken wanneer de 600 uur verplichte lessen vanuit inburgering behaald zijn.

5. Achtergrond zorg & welzijn

Taalproblemen binnen zorg en welzijn

Zorg en welzijn medewerkers krijgen in hun werk dagelijks te maken met laaggeletterdheid. Bij de huisarts komen patiënten met een tolk binnen, of zijn er patiënten die de bijsluiter van hun medicatie niet kunnen lezen. Bij het consultatiebureau komen ouders met een laag taalniveau, die zich hiervoor schamen en daardoor niet vrijuit praten over de obstakels die zij tegen komen. Op school wordt gezien dat kinderen als tolk dienen voor hun ouder. Dit is een greep uit de problemen waar zorg- en welzijnsprofessionals regelmatig mee te maken hebben.

Knelpunten

Zorgverleners hebben veel problemen waar ze in beperkte tijd aandacht aan moeten besteden. Laaggeletterdheid is er een van. Als ze het al bespreekbaar zouden kunnen maken, weten ze ook niet goed hoe ze effectief kunnen doorverwijzen.

Laaggeletterdheid komt zelden alleen. Er spelen vrijwel altijd meerdere problemen. Cliënten overzien vaak niet dat het verbeteren van hun taalvaardigheden ook positieve invloed heeft op andere problemen. Door betere taalvaardigheid is het bijvoorbeeld makkelijker om eigen ziektebeelden te begrijpen en de weg te vinden in het zorglandschap.

Wanneer er al ruimte is om taalproblemen ter sprake te brengen, begint de zoektocht naar adequaat aanbod om deze aan te pakken. Een plek waar dit aanbod centraal ontsloten wordt, zou hierbij erg helpen.

Het is van belang om als hulpverlener te weten en te kunnen vertellen waarnaar wordt doorverwezen. De kans op succes wordt aanzienlijk groter als er op die manier een warme overdracht kan plaatsvinden en er ook een adequate terugkoppeling is over welk vervolgtraject is ingezet.

Kansen

De beschikbaarheid van tolken helpt zorg- en welzijnsprofessionals om problemen scherp te krijgen en daardoor gerichter te kunnen helpen en door te verwijzen.

Wat betreft doorverwijzen is er behoefte aan één duidelijker punt waar aanbod en informatie over laaggeletterdheid samenkomt. Het is een van de ambities uit het taalakkoord is om dit in te richten.

6. Achtergrond monitoring

We willen weten of de taalaanpak daadwerkelijk het beoogde effect heeft, daarom willen we de effecten monitoren. Dit sluit aan bij de ambitie van de arbeidsmarktregio welke opgenomen zal worden in het regioplan laaggeletterdheid.

Er zal vanuit de regio voorgesteld worden verschillende monitoringsystemen te testen, om zo een gezamenlijk besluit te kunnen vormen over welk monitoringsysteem geïmplementeerd zal worden.

Dit betekent dat vanuit de regio het verzoek zal komen om één of meerdere systemen bij ten minste één uitvoerder in Noordoostpolder te testen. De gemeente Noordoostpolder neemt het op zich om de aanbieders in Noordoostpolder te motiveren de effecten te monitoren.

Er zal regionaal afgestemd worden welke effecten en indicatoren gemonitord zullen worden. Hierin zal gemeente Noordoostpolder haar voorkeur uitspreken voor het regioplan. Het is daarom van belang als gemeente Noordoostpolder scherp te krijgen welke effecten we regionaal willen meten en welke effecten we daarop aanvullend lokaal willen monitoren.

Effecten

Input/Kwantitatief

Aantallen en soorten activiteiten.
Aantallen deelnemers per activiteit.

Output

Activiteiten al dan niet afgerond bij non-formele educatie.
Redenen niet-afmaken.
Diploma of certificaat al dan niet behaald bij formele educatie.
Redenen niet-behalen.

Outcome/Kwalitatief

Tevredenheid.
Resultaten qua taal-, reken- en digitale vaardigheden.
Effecten qua zelfredzaamheid, sociale contacten, activiteiten in georganiseerd verband, vrijwilligerswerk, vervolgonderwijs, werk met begeleiding, betaalde arbeid e.d.
Hierbij b.v. rekening houdend met de participatieladder of de sociale inclusie-indicatoren. (VNG, 2020)

7. Achtergrond taal op de werkvloer

Taalproblemen op de werkvloer

In Noordoostpolder is er onder werknemers ook een groep laaggeletterden te vinden. Een deel van deze groep bestaat uit arbeidsmigranten die werkzaam zijn in de grote agrarische sector van Noordoostpolder. Daarnaast is er nog een groep werknemers met een migratie achtergrond, voor wie Nederlands niet de eerste taal is. Onder de Nederlandstalige werknemers komt ook laaggeletterdheid voor. Dit uit zich vaak in lastig mee kunnen gaan met digitalisering en moeite met het lezen van brieven.

Werkgevers geven aan dat er verschillende problemen ontstaan door laaggeletterde medewerkers. Ze kunnen bijvoorbeeld moeilijk mee met digitalisering en hebben problemen bij het lezen en begrijpen van brieven of arbeidscontracten.

Veel werkgevers voelen een verantwoordelijkheid voor het tegengaan van laaggeletterdheid en maken hier actief werk van. Grote bedrijven bieden bijvoorbeeld mogelijkheden voor gratis cursussen. Bij kleine werkgevers worden medewerkers regelmatig ondersteund bij bijvoorbeeld het bezoek aan een huisarts of het lezen van brieven.

Knelpunten

Een belangrijk knelpunt is motivatie. Werkgevers die veel werken met arbeidsmigranten geven aan dat er weinig animo is voor het volgen van gratis taalcursussen, zelfs als hier een vergoeding tegenover staat. Dit is ook niet vreemd. Veel arbeidsmigranten zijn voor bepaalde tijd in Nederland en werken in een *community* met andere migranten. De focus ligt op veel uren maken en geld verdienen. Ze worden vaak volledig ontzorgd door bemiddelingsbureaus zodat er geen urgentie is om de taal te leren.

Kansen

Om werknemers te stimuleren om te werken aan hun taalbeheersing is urgentie van belang. Vaak zijn het belangrijke levensgebeurtenissen die hieraan bij kunnen dragen. Bijvoorbeeld als ze ervaren de aansluiting met school te missen als hun kinderen naar school gaan of als gebrek aan taalbeheersing een promotie in de weg staat. Op deze momenten staat laaggeletterdheid het actief meedoen aan de samenleving in de weg. Mee kunnen doen is dan belangrijker dan het halen van een formeel diploma. Ze adviseren om vooral bij deze belangrijke levensgebeurtenissen het taalaanbod te promoten.

8. Communicatie

Een belangrijk element in het voorkomen van problemen door laaggeletterdheid is de communicatie vanuit de gemeente. Regionaal is afgesproken dat de overheidscommunicatie lokaal op de agenda wordt gezet. Er worden voorbeeldbrieven en/of -formulieren aangeboden, die passen bij de gemeente, om de communicatie vanuit de gemeente beter grijpbaar te maken voor laaggeletterden.

Daarnaast is het van belang dat de gemeente zelf zorgdraagt voor de signalering van laaggeletterdheid en goede communicatie van haar medewerkers. Hiervoor zullen niet alleen scholing voor medewerkers en goede formats en handleidingen nodig zijn. Om de urgentie echt te laten voelen zou er een werkgroep van laaggeletterden actief ingezet moeten worden om materiaal van de gemeente te controleren.

Ook is het van belang dat medewerkers die op sleutelposities zitten, als loketten en balies, goed weten waar naar toe zij kunnen doorverwijzen. Met de komst van het centrale punt zal dit gemakkelijker gaan. Echter is het de rol van de gemeente haar medewerkers bewust te maken en houden van de mogelijke plekken waar naar toe zij mensen met een hulpvraag kunnen doorverwijzen.

9. Achtergrond Financiën

Het financieel kader is afhankelijk van de rijksmiddelen WEB en de duur waarop deze beschikbaar worden gesteld.

Het ministerie van OCW stelt deze in periodes van vier jaar via contactgemeente Almere beschikbaar aan de Arbeidsregio Flevoland en via Almere worden deze -door een door het rijk vastgestelde verdeelsleutel- als beschikbaar gesteld aan de gemeente.

Het formele deel wordt vierjaarlijks aanbesteed en contactgemeente Almere betaalt de partij aan wie het gegund is. Op dit moment is dat ROC Friese Poort. In 2022 gaat een nieuwe periode in, dus in 2021 zal een nieuwe aanbesteding plaatsvinden.

Voor het non-formele deel van de WEB-middelen ontvangen we een beschikking van de gemeente Almere. Vervolgens kunnen we deze zelf besteden op de wijze waarop is afgesproken. Zo wordt tijdens de aanbesteding al vastgelegd welk deel van de middelen bestemd is voor het formele deel en welk deel voor het non-formele leren.

In de afgelopen periode (2017-2020) hanteerde de gemeente Noordoostpolder de verdeling: 75% non-formeel en 25% formeel.

In de kaderstellende notitie, waar dit de bijlage van is, wordt voorgesteld dit bij te stellen tot de verdeling 30% formeel -70% non formeel.

We doen dit omdat in de afgelopen periode is gebleken dat er bij het ROC af en toe wachtlijsten ontstonden die niet konden worden opgelost door een tekort aan budget. Door

- a. het budget met 5% te verhogen en
- b. arbeidsmigranten met werk zelf, i.s.m. de werkgevers, hun cursussen te laten betalen

Op die manier verwachten we voldoende budget beschikbaar te hebben om iedereen die les nodig heeft om formeel aan niveau-verhoging te werken plaats te kunnen bieden.

We blijven het meeste budget beschikbaar stellen aan het non-formele deel, omdat dit hier vooral het accent ligt op spreken en luisteren, zodat mensen zich beter kunnen redden in de maatschappij. Dat leidt niet tot een diploma. De onderdelen schrijven en lezen zijn hier minder van belang: het kunnen conserveren in en het begrijpen van het Nederlands staan hier voorop.

Hoogte van het WEB-budget fluctueert

Een ophoging van het budget aan Rijksmiddelen WEB kan leiden tot intensivering van het Taalbeleid. Een lager budget aan Rijksmiddelen leidt automatisch tot een lager budget dat beschikbaar is voor het Taalplan. In beide gevallen heeft het consequenties voor de wijze waarop het Taalbeleid kan worden uitgevoerd.

Indien het rijk onverhoopt de middelen niet meer beschikbaar stelt, moet het gehele Taalplan worden bijgesteld.

Onderdeel van het huidige financiële kader is de subsidie aan het Vrouwen centrum.

Daarnaast ligt er voor nu een taakstelling binnen het Sociaal Domein om te komen tot bepaalde optimalisaties/effectiviteit en kunnen er aanvullende bezuinigingen worden opgelegd vanwege aangekondigde bezuinigingen op het Gemeentefonds en Sociaal Domein (herverdeling van inkomsten). Dat heeft voor 2022 direct gevolgen voor de subsidie aan het Mannencentrum. Indien er aanvullende taakstellingen worden vastgesteld, kunnen deze ook effect hebben op de intensiviteit waarop we het Taalplan kunnen uitvoeren.

Een eenmalige impuls voor het opstarten van een Taalpunt uit bestaand budget

We willen voor de inrichting van het Taalpunt een eenmalige, incidentele, bijdrage overwegen die kan worden gedekt uit niet-bestede WEB-middelen 2020 die we hebben overgeheveld naar 2021

Het gaat om € 16.940.

Een goed functionerend Taalpunt is cruciaal voor een effectief Taalbeleid. We laten de uitvoering en de vervolgkosten aan onze partners, maar vinden het billijk om de realisering –in samenspraak met alle partners die het Taalakkoord aangaan- te versnellen met een eenmalige financiële impuls.

De subsidie aan het Mannencentrum wordt per 2022 beëindigd

U heeft daartoe besloten in de Perspectiefnota 2021-2023. Dit is een gevolg op de grip die we willen hebben op het Sociaal Domein.

Met het Mannencentrum zijn we in gesprek om de functie (taal- en conversatielessen en ontmoeting/integratie) in stand te houden met vrijwillige lesgevers, door bijvoorbeeld lessen te gaan aanbieden in de buurthuizen. De coördinatie ervan willen we opvangen in de samenhang van het taalaanbod en alle partners die hierin actief zijn.

Het monitorsysteem is nieuw, maar wordt bekostigd door de arbeidsregio

We streven naar de invoering van een goed monitorsysteem dat door iedereen gebruikt kan worden, zodat we ook zicht krijgen op de effecten. Dit is ook voorschrift vanuit het ministerie voor de verantwoording van de WEB-middelen. Via een decentralisatie-uitkering die Almere hier als contactgemeente voor ontvangt is dat systeem te bekostigen. Dat is inclusief de instructies aan de partners die ermee moeten werken. Hier zijn dus geen extra gemeentelijke middelen voor nodig.

We liften mee met de regio en de middelen die de regio krijgt

Alle doelstellingen kunnen we behalen met de huidige middelen of de beschikbare middelen voor de arbeidsregio Flevoland (Regioplan Laaggeletterdheid).

Voor de nieuwe periode stellen we het Regioplan Laaggeletterdheid op dat in 2021 wordt vastgesteld. Een eenmalige decentralisatie-uitkering aan de regio geven we in gezamenlijkheid uit.

10 . Achtergrond laaggeletterdheid

Wat is laaggeletterdheid?

We noemen iemand laaggeletterd als hij of zij moeite heeft met lezen, schrijven en/of rekenen. Vaak hebben ze daardoor ook moeite met het gebruik van een computer of smartphone (Stichting lezen en schrijven, 2018). Dit heeft grote impact. Deze groep vindt bijvoorbeeld minder snel een baan en heeft minder grip op geldzaken. In Nederland zijn zo'n 2,5 miljoen mensen laaggeletterd, dat is ongeveer 12% van de bevolking. In de gemeente Noordoostpolder is dit 20%, wat neer komt op 9.458 personen (Etil research group, 2020; CBS, 2020).

Ook voor werkgevers is laaggeletterdheid een probleem. Door moeizame communicatie is de productiviteit niet optimaal, worden innovatiekansen niet benut en komen veiligheidsvoorschriften in gevaar. De maatschappelijke kosten van laaggeletterdheid werden in 2018 becijferd op 1,13 miljard euro (PwC, 2018).

Dit zijn allemaal redenen voor de Sociaal-Economische Raad (SER) om de noodklok te luiden (SER, 2019) met als kern een oproep tot betere samenwerking tussen betrokken partijen, een landelijke cursusaanbod en ruimte voor iedereen die een rol kan spelen bij het stimuleren van potentiële cursisten. Deze thema's komen ook terug in het adviesrapport Bouwstenen taalbeleid gemeente Noordoostpolder (Schurink-Mossel, 2020).

Welke rol heeft de gemeente?

Wet educatie en beroepsonderwijs

De Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) geeft gemeenten het inhoudelijke en financiële kader voor het beleid op het gebied van laaggeletterdheid bij volwassenen. Op grond van de WEB draagt de gemeente zorg voor een evenwichtig aanbod van opleidingen op het gebied van taal met voldoende aandacht voor alle doelgroepen.

Voor laaggeletterdheid betekent dit concreet de verantwoordelijkheid voor trajecten die leiden tot een door het Rijk erkend diploma (formele educatie) of trajecten waar vorming en ontwikkeling centraal staan zonder afsluitend diploma (non-formele educatie). De gemeente ontvangt jaarlijks een budget voor het inkopen van cursussen en trajecten binnen de formele en non-formele educatie gericht op volwassenen die niet inburgeringsplichtig zijn. Deelname aan deze trajecten is vrijwillig.

Contactgemeente regio

Op basis van de WEB is de gemeente Almere aangewezen als contactgemeente. De contactgemeente ontvangt de rijkssubsidie, waarbij een verdeelsleutel uitmaakt hoeveel subsidie er naar welke gemeente moet worden overgemaakt. De gemeente Noordoostpolder heeft er voor gekozen om in de afgelopen periode (2016-2021) 25% van het budget in te zetten voor formeel onderwijs (Roc) en 75% voor non-formeel aanbod. Het formele deel wordt aanbesteed en rechtstreeks afgerekend via Almere. Voor het non-formele deel ontvangt Noordoostpolder deze subsidie van Almere. De contactgemeente draagt, samen met de andere gemeenten in de arbeidsregio Flevoland, de verantwoordelijkheid voor het opstellen van een regionaal programma laaggeletterdheid. Momenteel vinden op initiatief van de gemeente Almere gesprekken plaats om te komen tot een regionaal plan voor de aanpak van laaggeletterdheid. Naar verwachting zal eind dit jaar een concept regioplan gereed zijn.

Informele educatie

Naast formele en non-formele educatie wordt ook gesproken over informele educatie. Hierbij speelt leren van taal zich af in omgevingen die niet specifiek rondom leren zijn ingericht zoals maatjesprojecten of werkpleklernen.

Nieuwe Wet inburgering

In januari 2022 zal de nieuwe wet inburgering worden ingevoerd. De gemeente krijgt hierbij een regierol waarbij de verantwoordelijkheid hoort tot het verzorgen van een brede intake en het inkopen van de verschillende onderdelen van het inburgeringstraject. Het doel is om statushouders vanaf het eerste moment aan de slag te laten gaan met inburgering, waarbij ze meteen aan het werk gaan en ondertussen de taal leren. Dit kan middels drie leerroutes: onderwijsroute (voor jong volwassenen tot 28 jaar), reguliere B1 route (om perspectief op arbeidsmarkt te vergroten en Z-route (voor wie de onderwijs- of B1-route buiten bereik ligt).

De wet laat weinig mogelijkheden tot keuzevrijheid voor de gemeente. Van belang in dit kader is wel dat mensen die klaar zijn met inburgeren een goed vervolg krijgen.

Daarvoor hebben we als doelstelling in de kadernotitie opgenomen dat elke inburgeraar die klaar is met inburgeren automatisch wordt doorverwezen naar het Taalpunt.

Daar kan worden bekeken of er vervolgstappen nodig zijn en zo ja welke precies.

11. Hoe ziet het huidige aanbod eruit?

Als bijlage 13 bij het adviesrapport 'Bouwstenen taalbeleid Gemeente Noordoostpolder' (Schurink, augustus 2020) is een sociale kaart opgenomen met een overzicht van het huidige aanbod binnen de gemeente Noordoostpolder. Deze is weergegeven op de volgende pagina's.

Sociale kaart taalaanbod Noordoostpolder 2020 (Schurink, augustus 2020)

Aanbod	Aanbieder	Mogelijkheden	Doelgroep
FORMEEL			
Taalaanbod 2-4 jarigen: Door VVE geschoolde pedagogisch medewerkers (PM) + ondersteuning Interne Begeleiding (IB)	Startpunt (Peuterspeelzalen van Startpunt > te noemen Startgroepen)	960 uur VVE aanbod	NT1 en NT2 Peuters van 2-4 jaar
Opleiding (formeel): Basisonderwijs, schakelklas	De Wissel / De Schakel	Dagonderwijs aan anderstalige leerlingen van 5- 13 jaar. Bevordert doorstroom naar regulier onderwijs (basis- of VO).	Anderstalige leerlingen van 5- 13 jaar.
Basisonderwijs	Aves basisscholen	Dagonderwijs Aves is een samenwerkingsstichting die scholen voor primair onderwijs bestuurt en verbindt in de gemeente NOP.	Basisonderwijs Leeftijd schoolkinderen

Aanbod	Aanbieder	Mogelijkheden	Doelgroep
Dagonderwijs	Zonnebloemschool	Dagonderwijs De Zonnebloemschool in Emmeloord is een school voor Speciaal Onderwijs voor Zeer Moeilijk Lerende Kinderen in de leeftijd van 4 tot 20 jaar.	Voor zeer moeilijk lerende kinderen van 4 tot 20 jaar
Basisonderwijs	De Klimboom	Dagonderwijs De Klimboom Christelijke school Speciaal Basisonderwijs voor regio Noordoostpolder en Urk.	Basisonderwijs Leeftijd schoolkinderen
Voortgezet onderwijs	De Optimist	VSO De Optimist is school voor jongeren die extra ondersteuning en specifieke begeleiding nodig hebben. Niveau theoretisch (vmbo-tl), of beroepsgericht (bbl/kbl).	Leerlingen in de leeftijd voor voortgezet onderwijs
Middelbaar onderwijs	AERES vmbo Praktijkonderwijs	Dagonderwijs. Praktijkonderwijs is praktijkgerichte opleiding met individuele aanpak voor moeilijk lerende leerlingen en richt zich op wonen, werken, burgerschap en vrije tijd.	Leerlingen die vanaf de basisschool een forse leerachterstand hebben.
Opleiding (formeel): Middelbaar onderwijs, schakelklas	ISK Caleido	Dagonderwijs aan anderstalige leerlingen van 12-18 jaar.	Anderstalige leerlingen van 12-18 jaar.

Aanbod	Aanbieder	Mogelijkheden	Doelgroep
		Bevordert doorstroom naar regulier onderwijs (VO of MBO)	
Opleiding (formeel): Middelbaar onderwijs, traject 18+ <i>pilotfase</i>	ISK Caleido	Jong volwassenen (net 18 jaar) kunnen 5 dagen per week onderwijs volgen. Pilot tot 1 februari.	Vluchtelingen van 18 jaar zonder asielstatus.
Opleiding (formeel): Startcollege <i>pilotfase</i>	ROC Friese Poort	Intensiever inburgeringstraject voor jonge inburgeraars.	Inburgeringsplichtigen 18-28 jaar.
Opleiding (formeel): Schakeltraject MBO 1	ROC Friese Poort	NT2 Entreetraject richting MBO niveau 1 met extra taalondersteuning. Daarnaast wordt inburgeringsplicht gemonitord.	Inburgeringsplichtigen <30 jaar met mogelijkheden doorstroom vervolgopleiding (minimaal A2 niveau). Traject duurt 0,5-1 jaar.
Taalaanbod (formeel)	ROC Friese Poort	Inburgering Alfabetisering (A, B en C) WEB-NT2 NT2 (A0 t/m B1) NT1 (1F, 2F, 3F) Lezen en schrijven anderstaligen	Voor alfabetisering en inburgering: inburgeringsplichtigen/DUO-lening Voor WEB: niet-inburgeringsplichtigen (18+)
Taalaanbod (formeel)	COA /AZC	Inburgering; NT2 lessen en Kennis Nederlandse Maatschappij maximaal 120 uur per persoon.	Statushouders woonachtig AZC Luttelgeest

Aanbod	Aanbieder	Mogelijkheden	Doelgroep
NON-FORMEEL			
Taal en reken aanbod (non-formeel)	Cascade	<p>Cascade is gespecialiseerd in dyslexie en dyscalculie.</p> <p>Cursussen op taal-en rekengebied</p> <p>Lezen, spelling, grammatica, begrijpend lezen. Coaching in verband met (omgaan met) dyslexie op de werkvloer.</p> <p>Taalcursussen: Engels-Nederlands Duits-Nederlands Frans-Nederlands</p>	<p>Doelgroep is basisschool, laaggeletterden 1F t/m 3F. Zowel in kleine groepjes als individueel.</p> <p>Taallessen worden in kleine groepen/individueel en op bedrijf gegeven. Cursussen online via facetime of Skype mogelijk.</p>
Taalaanbod (non-formeel): taal op de werkvloer	ROC Friese Poort en WerkCorporatie	Groepsgewijze les gericht op grammatica, praktijk, inhoudelijke onderwerpen en coaching. Lessen gericht op spreken op de werkvloer.	Bijstandsgerechtigden (max. 20 personen)
Taalaanbod (non-formeel)	TalenTrainingCentrum TTC	Taalcursussen: Vooral Pools-Nederlands Ook Engels-Nederlands Cursussen online (via Skype)	<p>Taallessen worden in groepen/individueel en in company gegeven.</p> <p>Geen toelatingseisen.</p> <p>Taalniveau: A0-C1</p>
Taalaanbod (non-formeel)	NeP training	Taalcursus Pools-Nederlands	Taallessen worden in groepen van 4 tot 6

Aanbod	Aanbieder	Mogelijkheden	Doelgroep
			<p>personen gegeven. Mogelijkheid voor individuele lessen. Lessen 7 dagen per week, ook 's avonds en in het weekend. Cursussen voor bedrijven; groepslessen bij werkgever</p>
Taalaanbod (non-formeel)	Personeelstrainer	<p>Taalcursus: Nederlandse les.</p> <p>Overig aanbod: -Effectief communiceren voor Poolse teamleiders. -Veiligheid op werkvloer. -Regels in Nederland. -Werken met Poolse collega's -Workshop cultuurverschillen. -BHV trainingen. -P&O ondersteuning.</p>	<p>Trainingen voor Poolse medewerkers.</p> <p>Trainingen voor leidinggevenden.</p>
Taalaanbod (non-formeel)	Flevotaal	<p>Cursussen Arbeidsmigranten, Inburgering (Almere)</p> <p>Groeps- en individuele taallessen.</p> <p>Taal op de Werkvloer – op locatie bij bedrijven.</p>	<p>Statushouders en arbeidsmigranten.</p> <p>Taalniveau: 0-B2</p>
Taalaanbod (non formeel):	Mannencentrum	Individuele ondersteuning bij huiswerkopdrachten (inburgering)	Mannelijke inwoners, taalniveau A0 t/m A2

Aanbod	Aanbieder	Mogelijkheden	Doelgroep
huiswerkbegeleiding		Vorbereiding inburgeringsexamens	
Taalaanbod (non formeel): Taalles	Leger des Heils	Nederlandse les. Beginners (A1): dinsdag- en donderdagmiddag van 13:15 tot 15:30 Gevorderden (A2): dinsdag- en vrijdagochtend van 09:15 tot 11:45.	Hoogopgeleide, gemotiveerde vluchtelingen zonder verblijfsvergunning. Maximaal 12 personen per groep
Taalaanbod (non formeel) Taalles in praktisch Nederlands (spreken) bij dagelijkse activiteiten	Vrouwencentrum	Taalgroepjes of individueel met vrijwillige taaldocenten op verschillende niveaus. Elke dinsdag- en woensdag ochtend taallessen	Vrouwelijke inwoners. Van starters en analfabeten tot gevorderden (subgroepen)
Taalaanbod (non formeel): Taallessen	Huis voor Taal (samenwerking FlevoMeer Bibliotheek, Carrefour en ROC Friese Poort)	In taalgroepjes helpen vrijwilligers met het oefenen van de Nederlandse taal. Koppeling taalvrager aan taalvrijwilliger voor taal- en maatschappelijke ontwikkeling	Alle inwoners van de Noordoostpolder.
Taalaanbod (non formeel): Taallessen	Stichting Kerk en Vluchteling	Taallessen in groepen en individueel. Zowel Nederlands in theorie (grammatica) als praktijk (gesprekken) aangeboden. Dinsdag vanaf 9.30 uur (niet in schoolvakanties) Locatie: House of Joy, Oosterringweg 38	Bewoners van het AZC. Een diverse groep van beginners tot gevorderden.

Aanbod	Aanbieder	Mogelijkheden	Doelgroep
		Luttelgeest	
Taalaanbod (non-formeel): Taallessen Nederlands	Wendy Bruin	Particuliere begeleiding en ondersteuning van deelnemers bij taal- en onderwijsactiviteiten	Begeleiding voor deelnemers van alle niveaus (bo, vo, mbo, hbo, wo) met een beperkte kennis van de Nederlandse of een basiskennis van de Engelse of Duitse taal
Taalstages (non-formeel)	Gemeente Noordoostpolder en WerkCorporatie	Combinatietraject van stage en taalontwikkeling. Maatwerk op individueel niveau.	Statushouders in beeld bij gemeente.
Taalaanbod (non-formeel)	COA/AZC	Cursus Basaal Nederlands	Niet-statushouder in procedure, woonachtig AZC Luttelgeest
INFORMEEL			
Taalaanbod (informeel): Spreken	Mannencentrum	A.d.h.v. thema's worden onderwerpen en voorbeeldzinnen besproken. Evt. i.c.m. excursie.	Mannelijke inwoners, taalniveau A0 t/m A2
Taalaanbod (informeel): Taal in de praktijk	Mannencentrum	Alle activiteiten zijn in het Nederlands.	Mannelijke inwoners
Taalaanbod (informeel): Taalmaatjes	Vrouwencentrum	Koppeling van maatjes voor taalontwikkeling.	Vrouwelijke inwoners
Taalaanbod (informeel): Dagelijkse activiteiten	Vrouwencentrum	Dagelijkse activiteiten vanuit ontmoeten, verbinden, integreren	Vrouwelijke inwoners van de Noordoostpolder

Aanbod	Aanbieder	Mogelijkheden	Doelgroep
Taalaanbod(informeel): Taal in de praktijk	Emmausparochie NOP met ondersteuning van Stichting De KIM	Maatjesproject: koppelen maatje aan statushouder gericht op sociaal contact en taalvaardigheid. Maatwerk per vraag.	Statushouders in de Noordoostpolder

Sociale kaart digitaal aanbod Noordoostpolder 2020

Aanbod	Aanbieder	Mogelijkheden	Doelgroep
DIGITAAL			
Digitale vaardigheden: Digicafé	FlevoMeer Bibliotheek	Allerlei vragen m.b.t. gebruik van digitale apparaten en programma's kunnen hier worden gesteld (e-readers, smartphone, computers, tablets etc.)	Inwoners
Digitale vaardigheden: Klik en Tik	Flevo Meer Bibliotheek	Klik en Tik is een basiscursus computervaardigheden en zoeken op het internet.	Inwoners (max 10 deelnemers per keer)
Digitale vaardigheden: Digisterker	FlevoMeer Bibliotheek	Digisterker biedt een cursus aan bestaande uit 4 trainingsonderdelen (1-1,5 uur) m.b.t. het aanvragen en werken met Digi-D en e-overheid	Inwoners (max. 8 deelnemers)
Digitale vaardigheden: Cursussen, workshops en open inloop	Stichting SeniorWeb Noordoostpolder	Cursussen en workshops alsmede 2x per week open inloop. Wegwijs in de virtuele wereld en gebruiksgemak van computer en smartphone.	Groep en individueel. Senioren met gemiddeld taalniveau
Digitale vaardigheden:	Huis voor Taal	Oefenen.nl is een uitgebreid digitaal	Inwoners

Aanbod	Aanbieder	Mogelijkheden	Doelgroep
Taalaanbod oefenen.nl	(samenwerking FlevoMeer Bibliotheek, Carrefour en ROC Friese Poort)	programma waarmee geoefend kan worden met taal, rekenen en digitale vaardigheden. Een account aanvragen kan in de bibliotheek en thuis kan ermee geoefend worden.	

Sociale kaart taal overig aanbod Noordoostpolder 2020

Aanbod	Aanbieder	Mogelijkheden	Doelgroep
OVERIG			
Begeleiding	ROC Friese Poort Bedrijfsopleidingen	Cursistenbegeleiding. Ondersteuning bij vragen over DUO-lening en termijnen.	Inburgeringsplichtigen
Boeken, taalspelletjes, oefenmateriaal, tijdschriften, kranten	Huis voor Taal (samenwerking FlevoMeer Bibliotheek, Carrefour en ROC Friese Poort)	- Eenvoudig communiceren (boeken voor volwassenen in korte heldere zinnen) -Startkrant: krant met actuele onderwerpen in korte en heldere zinnen -Woordenboeken, taal-spelletjes, methodes gericht op gezondheid, NLse taal -Introductie rondleiding bibliotheek	Inwoners
Huis voor Taal pas	FlevoMeer Bibliotheek	Gratis lenerspas om boeken te lenen uit de Huis voor Taal collectie	Taalvrijwilligers
Ondersteuning professionals	LOWAN	Ondersteuning en advies voor professionals in het basis- en voortgezet onderwijs	Professionals
Ondersteuning NT2-VO	Ambulante begeleiding vanuit Aandacht+ en Vario Onderwijsgroep	Ondersteuning NT2 leerlingen in reguliere voortgezet onderwijs. Advies aan professionals over onderwijs aan NT2 leerlingen	NT2 leerlingen (12-18 jaar)
Ondersteuning professionals	Aves	Advies over onderwijs aan NT2 leerlingen (basisonderwijs).	Professionals
Deskundigheidsbevordering, intervisie	Huis voor Taal (samenwerking FlevoMeer Bibliotheek, Carrefour en ROC Friese Poort)	Intervisie, deskundigheidsbevordering, ondersteuning, hulp bij vragen over oefenmateriaal	Taalvrijwilligers, taalmatjes